

Standart Genel İmalat Maliyeti:

(66)

* Mamülün her bir gider merkezinde o gider merkezinin faaliyet hacmi ölçüsü cinsinden ne kadar faaliyet hacmi kullandığının tespiti gerekir. Eğer faaliyet hacmi DİS ise, DİS için kullanılan DİS depoları GİM içinde kullanılır.

$$\text{Fiili Y.O} = \frac{\text{Fiili GİM}}{\text{faaliyet hacmi}} \text{ idi}$$

$$\text{Standart Y.O} = \frac{\text{Bütçelenen GİM}}{\text{Normal kapasite}} \text{ olur.}$$

Kapasite Türleri:

Teorik kapasite: İşletmenin gece/gündüz durmaksızın sürekli çalışması durumunda ulaşacağı kapasite seviyesidir.

ÖRN: Bir insan, günde 24, haftada 168, yılda 8736 saat teorik çalışma kapasitesine sahiptir.

Pratik kapasite: Kacınılması mümkün olmayan zorunlu duraklama veya kesintiler teorik kapasiteden düşülür.

ÖRN: Günde 6, haftada 42, yılda 2184 saat çalışabilirsiniz.

Fiili kapasite: Fiilen gerçekleştirilen kapasite seviyesidir.

ÖRN: Yılda 2184 saat çalışılabileceken, 184 saat çalışmış olunabilir.

Aylak kapasite: Boş kapasitede denir. Pratik kap - Fiili kap.

ÖRN: $2184 - 184 = 2000$ saat

Zorlanmış Kapasite: Pratik kapasite seviyesinin aşıldığı durumlarda oluşur. Fiili kap - Pratik kap.

ÖRN: Yılda 2300 saat çalıştıysanız, $2300 - 2184 = 116$ saat.

Normal Kapasite: Piyasanın yani talebin işletmeye dayattığı kapasitedir.

ÖRN: Yıl içinde başarılı olmak için gereken çalışma miktarı

ÖRN:

1 Nolu ESM için;

- Bir vardiyada 10 işçi çalışsın
- 13 gün yıl içinde tatil olsun
- Teorik kapasitenin %35,714 kesintilere gitmektedir.
- 8 saatlik 3 vardiya halinde çalışılmaktadır.
- Haftasonu çalışılmamaktadır.

Teorik kapasite : 10 işçi x 3 vardiya x 8 saat x 7 gün x 52 hafta = 87360 saat/yıl

Baza geçen zaman : 87360 x 0,35714 = 31200 saat/yıl

Hafta tatilleri : 10 x 3 x 8 x 2 x 52 = 24960 saat/yıl

Yıl içi tatilleri : 10 x 3 x 8 x 13 = 3120 saat/yıl

Toplam çalışılmayan zaman = 59280 saat/yıl

Pratik kapasite : 87360 - 59280 = 28080 saat/yıl

Aylık pratik kap : 28080 / 12 = 2340 saat/ay

* Peki normal kapasite nedir? Önce normal talebini bilmek gerekir.

Mamül	Bütçelenen üretim mik.	Birim üretim zamanı		Toplam üretim zamanı	
		1 Nolu ESM	2 Nolu ESM	1 Nolu ESM	2 Nolu ESM
X	8000 br/yıl	1.7 Dis/br	2.1 Dis/br	13600 Dis/yıl	16800 Dis/yıl
Y	5000 "	0.9 "	1.3 "	4500 "	6500 "
Z	2182 "	2 "	4.34 "	4364 "	9472 "
Yıllık normal kapasite				22464 "	32772 "
Aylık "				1872 "	2731 "

$$\text{Kapasite Kullanım Oranı (KKO)} = \frac{\text{Fiili kap}}{\text{Pratik kap}} \times 100$$

$$\text{KKO} = \frac{1638 \text{ Dis/ay}}{2340} \times 100 = \%70$$

$$\text{Aylık kapasite} = \%100 - \%70 = \%30$$

$$\text{Standart } Y.O = \frac{\text{N.K seviyesinde brütalem Gsm}}{\text{Normal Kap.}}$$

(68)

Sim'lerin brütalemesi:

1 Nolu ESM

Kapasite	K.K.O	Kapasite kull.	Gsm	Y.O
P.K	100	2340		
	90	2160		
N.K	80	1872		
F.K	70	1638		
	60	1404		
	50	1170		
	40	936		
	30	702		
	20	468		
	10	234		
	0	0		

8190
5
geçmiş yıllara
ait bir tabloya
bu değeri geçmiş
yıla ait bir diğer
oluyor.

* Fiili rakamlara bakılırsa Y.O 5 bulunmuş olur. Geçmiş yıllara ait bu
Gsm ve fiili Y.O'dan gelecek yıl kapasite sim tahmini yapılır.
Fiili Sim'ler kira, amortisman, sigorta vb sabit Sim'lerden oluşursa tablo şöyle olur:

1 Nolu ESM

Kapasite	K.K.O	Kapasite kull.	Gsm	Y.O
P.K	100	2340	8190	3.5
	90	2160	"	3.89
	80	1872	"	4.38
N.K	70	1638	"	5
F.K	60	1404	"	5.83
	50	1170	"	7
	40	936	"	8.75
	30	702	"	11.67
	20	468	"	17.5
	10	234	"	35
	0	0	"	

* Sabit Sim'ler ay başında sabitten birim başda değişken olmaktadır.

* Fırlı Sımıler dolaylı malıeme, ısıtıkı, elektrık, su, doğalgaz vb değışken Sımılerden olursa tablo şöıe durır:

(69)

1 Nolu ESm

Kapasite	KKO	Kap. Kull.	Sım	Y.O
			tl/ay	5 tl/Dıs
P.K	100	2340	11700	"
	90	2160	10530	"
R.K	80	1872	9360	"
F.K	70	1638	8190	"
	60	1404	7020	"
	50	1170	5850	"
	40	936	4680	"
	30	702	3510	"
	20	468	2340	"
	10	234	1170	"
	0	0	0	"

* Değışken Sımıler ay boıında değışkenken bırıe bırıe sabıt olmaladıer.

Aırıak Sımıler ne tamamı sabıt ne tamamı değışkenadıer. Sabıt kısımları olduğu gibi değışken kısımları da vardır. O sebeple Sımıler esıne bırıe formüleıne göre belırlenır.

$$\text{Bütçelenen Sım} = \text{Toplam Sabıt Sım} + (\text{Bırıe Değışken Sım} \times \text{Kap})$$

* Geamıs yıla aıt bıtın aylar ıaın 1 nolu ESmıde orteıe atıan Sım tahlılı şu şekıledır:

1 Nolu ESm

Aylar	Fırlı KKO (P.K %100=2340)	Fırlı Kap. Kull.	Fırlı Sım
		Dis/ay	tl/ay
Ocak	88 → En yüksek	2059	8.798
Şubat	90	2106	8.892
mart	80	1872	8.424
Nısan	85	1989	8.658
Mayıs	80	1872	8.424
Hazıran	80	1170	7020
Temmuz	50 → En dışık	1474	7628
Ağustos	63	1732	8144
Eylül	74	1537	7754
Ekım	58	1849	8.378
Kasım	79	1895	8470
Arıalık	81	1568	7816
	67		

	KKO	Kap. Kull.	Filili Sim	Değ. Sim	Sabit Sim
En Yüksek	90	2106 Dis/ay	8892 tl/ay	4212	4680 ⁸⁸⁹²⁻⁴²¹²
En Düşük	50	1170 "	7020 "	2340 ^{1170x2}	4680 ⁷⁰²⁰⁻²³⁴⁰
Değişimler		936 Dis/ay	1872 tl/ay		
Değişim Oranı			2 tl/dis ^{1872/936}		

Bütçelenen Sim = 4680 tl/ay + 2 tl/dis x Kapasite

Mesela Normal kapasite seviyesi 1872 Dis/ay olduğunda, M.K. bütçelenen

Sim = 4680 + 2 x 1872 = 8424 tl/ay olur. Standart yükleme Oranı da

$$\frac{8424 \text{ tl/ay}}{1872 \text{ Dis/ay}} = 4,5 \text{ tl/dis} \text{ olur.}$$

Aynı şekilde 2 nolu ESM'nin Y.O'sunun da 5 tl/dis olduğunu düşünürsek,

Sim	Kap. Kul.	Standart Y.O	Standart Sim
			1 nolu ESM 2 nolu ESM
1 nolu Sim	1.7 Dis/br	4.5 tl/dis	7.65 tl/br
2 nolu Sim	2.1 "	5 tl/dis	10.5 tl/br

Özetlerssek:

X mamülünde A malzemesinin standart miktarı: 10 kg
(1 nolu ESM'de kullanılıyor)

X " B " " " : 3,5 lt
(2 nolu ESM'de kullanılıyor)

A malzemesinin standart fiyatı	: 1,82 tl/kg
B " " "	: 2,88 tl/kg
B " " "	: 1.7 Dis/br
0.10 nolu op. için standart süre	: 2.1 " "
0.20 " " " " "	: 3 tl/dis
0.10 " " " " ücret	: 2,5 tl/dis
0.20 " " " " "	
1 nolu ESM için standart Y.O	: 4,5 tl/dis
2 " " " " "	: 5 "

Standart Maliyet Kartı

(71)

Standart Belirleme Tarihi:
 Gıncelleme " :

Malum Cinsi: X
 " Kodu:

Dmm

Dep.No	Malz.	Standart Mik.	Standart Fiyet	Gm		Toplam
				1	2	
1	A	10 kg/br	1.82 TL/kg	18.20	TL/br	
2	B	3.5 lt/br	2.88 TL/lt		10.08 TL/br	28.28 TL/br

Dim

Dep.No	Op.No	St. Süre	St. Ücret	Gm		Toplam
				1	2	
1	010	1.7 dis/br	3 TL/dis	5.1	TL/br	
2	020	2.1 "	2.5 "		5.25 TL/br	10.35 TL/br

Gim

Dep.No	Fazlalet olan birimi	St. Fazl. hacmi	St. V.o	Gm		Toplam
				1	2	
1	Dis	1.7 dis/br	4.5 TL/dis	7.65	TL/br	
2	"	2.1 "	5 "		10.50 TL/br	18.15 TL/br

Birim Bazına Standart Maliyet

56.78 TL/b